

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

HÀ THỊ BIA

HỢP TÁC GIÁO DỤC, VĂN HÓA
VIỆT NAM - THÁI LAN (1986 - 2015)

LỊCH SỬ VIỆT NAM
Mã số: 8229013

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ VIỆT NAM

Người hướng dẫn khoa học: TS. KIM NGỌC THU TRANG

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan công trình nghiên cứu: *“Hợp tác giáo dục, văn hóa Việt Nam – Thái Lan” (1986 – 2015)* dưới sự hướng dẫn của TS. **Kim Ngọc Thu Trang** là kết quả nghiên cứu của cá nhân tôi, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực chưa được công bố.

Thái Nguyên, ngày 18 tháng 4 năm 2018

Tác giả luận văn

Hà Thị Bìa

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên tác giả luận văn xin tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới cô giáo - TS Kim Ngọc Thu Trang đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tác giả trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Tác giả xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong bộ môn Lịch sử Việt Nam và Thế giới khoa Lịch sử trường Đại học sư phạm – Đại học Thái Nguyên, đã chỉ bảo tận tình, động viên, khích lệ tác giả trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Trong thời gian thực hiện luận văn, tác giả đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của Ban Thái Lan, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á và một số cơ quan khác đã cung cấp tư liệu để tác giả hoàn thành luận văn. Cuối cùng, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018

Tác giả luận văn

Hà Thị Bia

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các từ viết tắt	iv
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	3
3. Đối tượng, nhiệm vụ, phạm vi nghiên cứu	6
4. Nguồn tài liệu và phương pháp nghiên cứu	7
5. Đóng góp của luận văn	7
6. Cấu trúc của luận văn	8
Chương 1. KHÁI QUÁT VỀ HỢP TÁC GIÁO DỤC, VĂN HÓA VIỆT NAM - THÁI LAN TRƯỚC NĂM 1986	9
1.1. Vài nét về cơ sở hình thành quan hệ hợp tác Việt Nam - Thái Lan	9
1.1.1. Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên	9
1.1.2. Kinh tế - văn hóa	10
1.1.3. Quan hệ tộc người	12
1.2. Quan hệ Việt Nam - Thái Lan trước năm 1986	14
1.2.1. Giai đoạn trước năm 1945	15
1.2.2. Giai đoạn 1945 - 1975	17
1.2.3. Giai đoạn 1976 - 1986	20
Tiểu kết	22
Chương 2. THỰC TRẠNG HỢP TÁC GIÁO DỤC, VĂN HÓA VIỆT NAM - THÁI LAN (1986 - 2015)	23
2.1. Hợp tác giáo dục, văn hóa Việt Nam - Thái Lan (1986 - 1995)	23

2.1.1. Bối cảnh quốc tế, khu vực và tình hình hai nước Việt Nam - Thái Lan	23
2.1.2. Chủ trương, đường lối của Đảng về tăng cường hợp tác giáo dục, văn hóa giữa hai nước	29
2.1.3. Hợp tác giáo dục, văn hóa Việt Nam - Thái Lan (1986 - 1995)	31
2.2. Hợp tác giáo dục, văn hóa Việt Nam - Thái Lan (1996 - 2015)	34
2.2.1. Những chuyển biến mới của tình hình quốc tế, khu vực và hai nước Việt Nam - Thái Lan.....	34
2.1.2. Chủ trương, đường lối của Đảng về tăng cường hợp tác giáo dục, văn hóa giữa hai nước	36
2.2.3. Hợp tác giáo dục, văn hóa Việt Nam - Thái Lan (1996 - 2015)	37
Tiểu kết	65
Chương 3. ĐÁNH GIÁ VÀ TRIỂN VỌNG HỢP TÁC GIÁO DỤC, VĂN HÓA VIỆT NAM - THÁI LAN.....	66
3.1. Một vài nhận xét về hợp tác giáo dục, văn hóa giữa Việt Nam và Thái Lan...	66
3.1.1. Thành công	66
3.1.2. Hạn chế	68
3.2. Kiến nghị	69
3.3. Triển vọng hợp tác giáo dục, văn hóa giữa hai nước. Error! Bookmark not defined.	
Tiểu kết	Error! Bookmark not defined.
KẾT LUẬN.....	72
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	75
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

AIT	: Viện công nghệ châu Á
ASEAN	: Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á
ĐHKHXH&NV	: Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn
GASS	: Học viện Khoa học Xã hội
Gs	: Giáo sư
MOU	: Bản ghi nhớ hợp tác
Nxb	: Nhà xuất bản
SASICT	: Trung tâm hỗ trợ quốc tế về nghệ thuật và đồ đan Thái Lan
TS	: Tiến sĩ
UBRU	: Trường Đại học Ubon Rachathani Rajabat
UDRU	: Trường Đại học Udon Rani Rajabhat
Tr	: Trang

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Toàn cầu hóa là xu thế chính trong đời sống quan hệ quốc tế hiện nay. Xu thế này vừa là thời cơ vừa là thách thức nếu các nước không chủ động hội nhập vào nền kinh tế thế giới. Cùng với đó, quan hệ hợp tác song phương và đa phương luôn là nhiệm vụ quan trọng được ưu tiên hàng đầu trong chiến lược phát triển của mỗi quốc gia và khu vực. Xu hướng vận động trên của thế giới vừa tạo môi trường thuận lợi vừa là động lực thúc đẩy cho mỗi quan hệ giữa các nước phát triển, trong đó có quan hệ hợp tác song phương giữa Việt Nam và Thái Lan.

Trong lịch sử, mối quan hệ giữa cư dân Việt - Thái được hình thành từ rất sớm và luôn là nhân tố ảnh hưởng tới sự phát triển của mỗi nước cũng như khu vực. Quan hệ Việt - Thái là mối quan hệ có ảnh hưởng trên bán đảo Đông Dương trước thời Pháp thuộc, là mối quan hệ khá phức tạp trong thời kỳ chủ nghĩa thực dân và là trục chính của mối quan hệ Đông Dương - ASEAN trong thời kỳ Chiến tranh lạnh.

Từ nửa sau những năm 1980, trước những biến đổi của tình hình thế giới, xu thế hòa hoãn bắt đầu phát triển mạnh trong quan hệ quốc tế ở các nước Đông Nam Á. Thái Lan đã có bước chuyển trong chính sách ngoại giao theo hướng ưu tiên phục vụ cho các nhu cầu phát triển kinh tế của đất nước. Trong cuộc họp báo ngày 22 - 12 - 1988 tại Băng Cốc, Thủ tướng Thái Lan Chatichai Choonhavan đã khẳng định: "*Việc xích lại gần với Việt Nam là một trong những ưu tiên hàng đầu của tôi*" [34, tr.58] và với tuyên bố nổi tiếng "*Biến Đông Dương từ chiến trường thành thị trường*" của ông đã đưa quan hệ Việt - Thái dần được khôi phục, cải thiện.

Thực hiện đường lối đổi mới do Đại hội Đảng cộng sản Việt Nam lần thứ VI đề ra (1986), trong công tác đối ngoại, Đảng ta khẳng định: "*Chúng ta mong muốn và sẵn sàng cùng các nước trong khu vực thương lượng để giải*

quyết các vấn đề ở Đông Nam Á, thiết lập quan hệ cùng tồn tại hòa bình, xây dựng Đông Nam Á thành khu vực hòa bình, ổn định, hợp tác" [7, tr.108], quan hệ đối ngoại của Việt Nam ngày càng được mở rộng và phát triển.

Tháng 7 - 1995, Việt Nam trở thành thành viên chính thức của ASEAN. Từ đây, quan hệ giữa Việt Nam với các nước ASEAN nói chung và Thái Lan nói riêng bước sang một trang mới - Quan hệ giữa các nước thành viên của một tổ chức hợp tác khu vực. Nhằm hướng tới xây dựng một cộng đồng ASEAN hùng mạnh tự cường vào năm 2020, Hội nghị cấp cao ASEAN 9 (10 - 2003) đã đưa ra ba trụ cột lớn: *Cộng đồng chính trị - an ninh, Cộng đồng kinh tế và Cộng đồng văn hóa - xã hội*. Muốn đạt được mục tiêu đề ra, các nước ASEAN cần tăng cường đẩy mạnh hợp tác giao lưu trên nhiều lĩnh vực, trong đó có hợp tác giáo dục, văn hóa.

Mặc dù quá khứ đã để lại ảnh hưởng nhất định, song trước những biến đổi của tình hình thế giới và sự chuyển biến nội tại ở mỗi nước, quan hệ Việt Nam - Thái Lan đã bắt đầu khởi động lại và phát triển theo hướng tích cực, đẩy mạnh hợp tác toàn diện trên nhiều lĩnh vực, trong đó có giáo dục và văn hóa, coi đó là một trong những yếu tố thuận lợi để hai nước có điều kiện gần gũi, tiếp xúc và vượt qua những nghi kị xa cách do quá khứ để lại. Thêm vào đó, việc tăng cường hợp tác giáo dục, văn hóa Việt - Thái có vai trò đặc biệt quan trọng đối với hai quốc gia, với những nét tương đồng về văn hóa, khoảng cách địa lý tương đối gần gũi là những nhân tố thuận lợi trong hỗ trợ về hợp tác giáo dục và văn hóa giữa hai nước. Việc nghiên cứu về hợp tác giáo dục, văn hóa Việt Nam - Thái Lan từ năm 1986 đến năm 2015 không chỉ góp phần làm rõ về lịch sử hình thành và phát triển quan hệ giữa hai nước mà quan trọng hơn là đi sâu nghiên cứu về quá trình đẩy mạnh hợp tác giáo dục, văn hóa, sự giao thoa văn hóa Việt - Thái, từ đó rút ra những bài học kinh nghiệm mang tính chất tham khảo nhằm thúc đẩy quan hệ hữu nghị hợp tác Việt - Thái ngày càng bền vững hơn.

Những vấn đề đặt ra trên đây là cơ sở để chúng tôi chọn "*Hợp tác giáo dục, văn hóa Việt Nam - Thái Lan (1986 - 2015)*" làm đề tài luận văn thạc sĩ của mình với hi vọng sẽ góp phần làm sáng tỏ những khía cạnh đặt ra ở trên.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Quan hệ hợp tác Việt Nam - Thái Lan đã được đề cập trong một số công trình nghiên cứu ở những góc độ, khía cạnh khác nhau.

2.1. Các tác giả Việt Nam

Với tư cách là nước láng giềng gần gũi, các nhà khoa học Việt Nam đã có những công trình nghiên cứu về Thái Lan trên nhiều phương diện. Tuy nhiên, số lượng các công trình nói chung chưa nhiều và cho đến nay chưa có một công trình chuyên khảo nào về hợp tác văn hóa, giáo dục Việt Nam - Thái Lan từ năm 1986 đến năm 2015. Có thể dẫn ra đây một số tác giả và công trình tiêu biểu như:

Cuốn sách "*Quan hệ đối ngoại của các nước ASEAN*" của tác giả Nguyễn Văn Sơn và Thái Văn Long chủ biên, được Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia in ấn và phát hành năm 1997 đã khái quát chính sách đối ngoại của các nước thành viên ASEAN, trong đó có đề cập đến quan hệ đối ngoại của hai nước Việt Nam và Thái Lan.

Cuốn sách "*Lịch sử Thái Lan*" xuất bản năm 1998 do tác giả Phạm Nguyên Long, Nguyễn Tương lai đồng chủ biên đã trình bày những nét cơ bản của lịch sử Thái Lan từ thời tiền sử đến đầu thập niên 90 của thế kỉ XX trên các lĩnh vực kinh tế - chính trị, văn hóa - xã hội.

Tác phẩm "*Quan hệ Việt Nam - Thái Lan trong những năm 90*" do tác giả Nguyễn Tương Lai chủ biên, xuất bản năm 2001 đã nghiên cứu chiều hướng phát triển của quan hệ Việt - Thái, phân tích thực trạng và nêu lên những thách thức cũng như triển vọng của mối quan hệ này khi bước vào thế kỉ XXI.

Nhân dịp kỉ niệm 25 năm thiết lập quan hệ ngoại giao giữa Cộng hòa xã

hội chủ nghĩa Việt Nam và Vương quốc Thái Lan (1976 - 2001), Học viện Quan hệ quốc tế đã tổ chức Hội thảo khoa học: "*Quan hệ Việt Nam - Thái Lan: Hướng tới tương lai*". Hội thảo tập trung vào hai nội dung chính: Thứ nhất, điểm lại 25 năm quan hệ Việt Nam - Thái Lan từ thu hẹp khoảng cách đến mở rộng hợp tác; Thứ hai: Nêu lên cơ sở triển vọng trong quan hệ Việt - Thái, hướng tới sự hợp tác nhiều mặt có hiệu quả.

Cuốn sách "*Việt Nam - ASEAN quan hệ đa phương và song phương*" xuất bản năm 2004 do GS. NGND Vũ Dương Ninh chủ biên đã nghiên cứu về mối quan hệ giữa Việt Nam với một số nước trong khu vực Đông Nam Á, trong đó có đề cập tới quan hệ Việt Nam và Thái Lan.

Luận án Tiến sĩ "*Quá trình phát triển quan hệ Việt Nam - Thái Lan: 1976 - 2000*", của tác giả Hoàng Khắc Nam đã khái quát cơ sở hình thành và làm rõ mối quan hệ Việt Nam - Thái Lan trong giai đoạn 1976 - 1989 và 1989 - 2000.

Liên quan đến đề tài luận văn nghiên cứu còn các bài báo đăng trên các tạp chí chuyên ngành trong nước như: Bài viết "*Chính sách "Biển Đông Dương từ chiến trường thành thị trường" và tác động của nó tới quan hệ kinh tế Thái Lan - Đông Dương*", đăng trên tạp chí Đông Nam Á số 4, năm 1991, tác giả Nguyễn Thu Mỹ tập trung phân tích những động thái trong sự thay đổi chính sách của Thái Lan và tác động của nó tới quan hệ Việt Nam - Thái Lan. "*Quan hệ Việt Nam - Thái Lan từ đầu thập kỷ 90 (thế kỷ XX) tới nay*", đăng trên Tạp chí Đông Nam Á số 4, năm 2001 của tác giả Nguyễn Diệu Hùng đã khái quát sự phát triển quan hệ hợp tác giữa Việt Nam - Thái Lan từ cuối những năm 80 tới năm 2000, từ đó đưa ra một vài nhận định về triển vọng phát triển của mối quan hệ này. "*Lịch sử quan hệ Thái Lan - Việt Nam trước 1991*", số 11, năm 2015 của tác giả Hà Lê Huyền đã tập trung phân tích mối quan hệ giữa Thái Lan và Việt Nam trước năm 1991 theo 3 giai đoạn: Trước năm 1945, từ 1945 đến 1975 và từ 1975 đến 1991, từ đó làm nổi bật tiến trình lịch sử hợp tác giữa hai nước. Bài viết "*Việt Nam và Thái Lan: Tiến tới mối quan hệ đối tác ổn*